

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Informatienota Discriminatie-rapport Wijchen 2019

Kernboodschap

Op basis van verslagleggingen over de meldingen en aangiftes discriminatie in 2019, wordt u een indruk gegeven van de discriminatie-omvang in de gemeente Wijchen, in de politie eenheid Oost- Nederland en in Nederland.

Toelichting

De Anti-discriminatievoorziening (ADV) Ieder1Gelijk, biedt de 16 gemeenten in het district Gelderland-Zuid de gemeenterapportages aan over 2019.

Een ADV heeft de taak om onafhankelijk advies en ondersteuning te geven aan personen die een klacht hebben over discriminatie. Daarnaast registreert zij de klachten. In Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel) zijn er meer ADV's actief die de Wet gemeentelijke antidiscriminatie uitvoeren.

Daarnaast zijn er ook regionale en nationale cijfers over discriminatie bekend gemaakt. Deze gegevens zijn aanvullend op de die over de gemeente.

In deze informatienota staat een samenvatting van de belangrijkste bevindingen uit die rapporten. Het geeft een indruk van de aard en omvang. Het geeft een beeld want de werkwijze en registratie van de verschillende instanties wijkt onderling af. Verder gaat het altijd om klachten en meldingen over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen. Het meldgedrag is hierin zeer bepalend. Discriminatie-ervaringen kunnen daarnaast afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid. Uit onderzoek blijkt verder dat maar één op de acht discriminatie-ervaringen wordt gemeld.

Gemeentelijke rapportage

Het totaal aantal geregistreerde klachten in de gemeente Wijchen (bij Ieder1gelijk én bij de politie samen) bedraagt 18 in de Gemeentelijke rapportage (BIJLAGE). Dit is er één meer dan in 2018. Bij de ADV Ieder1Gelijk zijn er acht en bij de politie tien meldingen/aangiftes gedaan van discriminatie. Met een stijging van één klacht is het aantal dus nagenoeg gelijk gebleven.

In de gemeentelijke rapportages staan geen gronden en terreinen opgenomen afkomstig van de politie. De ingediende klachten bij het ADV zijn wel gespecificeerd. Door de variatie in gronden en terreinen is er geen opvallende trend of ontwikkeling te constateren. Dit wordt hieronder toegelicht.

Discriminatiegronden lokaal

- vijf over discriminatie op grond van ras
- één over seksuele gerichtheid
- één over geslacht
- één over een niet-wettelijke grond (indirecte discriminatie).

Terreinen

- drie klachten over collectieve voorzieningen
- twee over de horeca
- één over arbeid
- één over onderwijs
- één incident in de openbare ruimte.

Complementaire bronnen

Naast de gemeentelijk Monitor zijn er nog twee aanvullende informatiebronnen:

- de Monitor Discriminatie Oost Nederland 2019 (BIJLAGE)
- het Landelijke rapport Discriminatiecijfers in 2019 (BIJLAGE).

Uit de toelichting daarbij (BIJLAGE) blijkt dat de werkwijze van de bronnen onderling van elkaar verschilt. De instanties hebben verschillende verantwoordelijkheden, taken en procedures. Hun registraties zijn daar op ingericht. Zo zijn er bijvoorbeeld 15 discriminatiegronden bij de ADV, 8 bij de politie en 13 bij het College voor de rechten van de mens. De politie registreert geen terreinen meer, de ADV hebben er 15 en het College van de rechten van de mensen slechts 4, waarvan de grond arbeid weer is onderverdeeld in vier subcategorieën.

Ook maakt de politie bij haar registratie geen onderscheid meer tussen reguliere discriminatie-incidenten en discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke taak.

Bovendien is er sprake van enige overlap tussen de registraties van verschillende organisaties. Gedupeerden kunnen zich zowel bij een ADV als bij de politie als bij het College voor de rechten van de mens melden. Optellen zou tot een onbekend aantal dubbeltellingen leiden. Dat maakt dat de cijfers niet opgeteld kunnen worden en niet goed vergeleken kunnen worden met elkaar of met andere jaren. Er kunnen hierdoor ook verschillen voorkomen tussen cijfers uit de verschillende rapportages. Wel zijn de grote lijnen er in te herkennen.

De informatie uit de verschillende bronnen wordt om deze redenen apart gepresenteerd en dient als complementair te worden gezien.

Monitor Discriminatie Oost-Nederland 2019

Dit is een gezamenlijk jaarrapport van de Provincies Gelderland en Overijssel, In deze monitor staan geregistreerd:

- de meldingen bij de (ADV) Meldpunten Discriminatie
- gemelde incidenten bij de politie Oost-Nederland
- aantal verzoeken om een oordeel bij het College van de rechten van de mens.

Voor Wijchen staan de volgende cijfers opgenomen:

- aantal meldingen door inwoner van de gemeente bij het meldpunt discriminatie: 8
- aantal meldingen over voorval in de gemeente bij één van de meldpunten discriminatie: 6
- aantal geregistreerde discriminatie-incidenten bij de politie: 18.

Discriminatiegronden regionaal

Bij de (ADV) meldpunten discriminatie en bij de politie Oost-Nederland komt de discriminatiegrond herkomst/huidskleur verreweg het meeste voor. De grond handicap/chronische ziekte op twee en de grond geslacht op drie.

Bij de politie staat seksuele gerichtheid op twee en de grond onbekend op drie.

Opvallend is uit de registraties van de meldpunten blijkt dat er voor het eerst in de historie er op de arbeidsmarkt meer klachten over discriminatie op grond van geslacht (vooral zwangerschapsdiscriminatie en enkele transgenderpersonen) behandeld zijn dan op grond van herkomst of leeftijd.

Bij het College voor de rechten van de mens staat de grond handicap/chronische ziekte op één, de grond geslacht op twee en de grond herkomst op de derde plaats.

Terreinen

Bij de meldpunten discriminatie staan de meeste klachten bij het terrein arbeidsmarkt. Daarna komen de collectieve voorzieningen (overheidsorganen, ziekenhuizen, zelfstandige bestuursorganen als CBR en UWV) en de buurt en wijk.

Op de terreinen collectieve voorzieningen en commerciële is een groot aantal meldingen op grond van handicap en chronische ziekte. Dit heeft te maken met de uitbreiding van de Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap en chronische ziekte (WGB h/cz) in 2016. Was die wet eerst nog alleen van toepassing op arbeidsrelaties en het openbaar vervoer, na de ratificering van het VN-verdrag handicap en chronische ziekte is deze op alle terreinen van toepassing.

De politie registreert geen terreinen meer. Hierover valt dus niets te melden.

Het College voor de rechten van de mens registreerde de meeste behandelverzoeken op het terrein arbeid, daarna goederen en diensten en het terrein "geen".

Landelijk rapport discriminatiecijfers 2019

In opdracht van de Politie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is dit rapport geschreven. In dit rapport worden de cijfers van de politie en de antidiscrimatievoorzieningen (ADV's) samen gepresenteerd. Ook de gegevens van andere organisaties zoals het College voor de Rechten van de Mens en het Meldpunt Internet Discriminatie (MiND) zijn hierin opgenomen.

Stabiel beeld

Veel incidenten worden niet herkend als discriminatie of worden niet gemeld. De gegevens geven wel een indicatie van domeinen waarop discriminatie voorkomt, wie ermee te maken hebben en welke typen incidenten regelmatig voorkomen. De patronen in de registraties en meldingen over de jaren zijn over het algemeen stabiel. Dit betekent dat het soort incidenten waarmee mensen naar een officiële instantie stappen voor een groot deel hetzelfde blijft.

Discriminatiegronden

Herkomst was bij zowel de politie (39% van alle politieregistraties) als bij ADV's (44 % van alle ADV meldingen) de discriminatiegrond die het vaakst werd vastgelegd.

Bij de ADV's werd daarnaast vaak melding gedaan van discriminatie op de gronden handicap en geslacht.

De beslissing van de TU Eindhoven om een stringent voorkeursbeleid voor vrouwelijke sollicitanten te voeren aanleiding was goed voor 56 meldingen.

Enkele incidenten uit 2019 met landelijke uitstraling leidde tot een groter aantal ADV meldingen op grond van seksuele gerichtheid (377 ten opzichte van 193 in 2018).

Aanleiding vormde:

- de Nashville-verklaring.
- het (uiteindelijk niet doorgevoerde) plan om kunstmatige inseminatie met donorzaad uit de basisverzekering te halen voor lesbische en alleenstaande vrouwen zonder medische indicatie.

De politie registreerde verder verhoudingsgewijs vaak de gronden seksuele gerichtheid, zijnde 1/3 van alle politieregistraties en antisemitisme op de derde plaats.

De meeste verzoeken die het College in 2019 ontving hadden betrekking op de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte, de meeste vragen bij de Front Office gingen over de discriminatiegrond geslacht.

Bij MiND was herkomst de discriminatiegrond waar de meeste meldingen betrekking op hadden.

Terreinen

De meest opvallende verandering over de afgelopen vijf jaar is een daling van het aantal geregistreerde voorvallen op de openbare weg. Meer incidenten in de directe woonomgeving zijn geregistreerd.

De arbeidsmarkt is ook landelijk sterk vertegenwoordigd: 1.140 ADV-meldingen gingen hierover, zowel bij sollicitaties als op de werkvloer. Het aantal meldingen nam wel iets af.

Ook bij het College komt het terrein arbeid jaarlijks veruit het vaakst voor in de registratiecijfers.

Veel bij de ADV's gemelde discriminatie-ervaringen hadden betrekking op collectieve voorzieningen en op de commerciële dienstverlening.

Het aantal meldingen op het terrein van publieke/politieke opinie was door de vele meldingen over de Nashvilleverklaring gestegen.

Oost- Nederland in relatie tot andere regio's

Landelijk gezien registreerde de politie 0,32 incidenten per 1.000 inwoners.

De meeste politieregistraties zijn er in de Randstad. In Oost-Nederland werden verhoudingsgewijs minder incidenten geregistreerd: 0,26 incidenten per 1.000 inwoners.

Landelijk gezien registreerden de ADV's 0,25 meldingen per 1.000 inwoners.

De ADV's binnen de eenheid Amsterdam hadden veruit de meeste meldingen naar rato van het aantal inwoners. In Oost-Nederland werden relatief weinig meldingen geteld: 0,20 meldingen per 1.000 inwoners.

Monitor arbeidsdiscriminatie 2015-2019

Uit de Monitor arbeidsdiscriminatie 2015-2019 (BIJLAGE) van Discriminatie.nl, de vereniging van ADV's, blijkt dat ADV's in de periode 2015-2019 jaarlijks meer dan 1.100 meldingen ontvingen over discriminatie op de arbeidsmarkt.

Ongeveer een derde van die meldingen had betrekking op herkomstdiscriminatie.

Meldingen bij ADV's over arbeidsmarktdiscriminatie hadden in deze periode in 43 tot 51 procent van de gevallen betrekking op werving en selectie. In minimaal 80 procent van de meldingen was sprake van een omstreden behandeling.

De arbeidsmarktsectoren waar de meeste meldingen over zijn geregistreerd, zijn de gezondheids- en welzijnssector, het onderwijs en de groot- en detailhandel.

Uitvoering door *Vizier en discriminatieoost.nl*.

De ADV Ieder1gelijk, de ADV 1 Overijssel en de ADV Meldpunt discriminatie en pesten (regio Gelderland Midden) zijn gefuseerd per 1 januari 2020. De nieuwe ADV Oost-Nederland heet nu Vizier- gericht op discriminatie en diversiteit. Voor meldingen van discriminatie of gevoelens van discriminatie beheert deze organisatie het meldpunt discriminatieoost.nl

Behalve de registratie van klachten en bijstand, kan Vizier breed ingezet worden voor voorlichting, beleidsadvisering, projecten, trainingen en deskundigheidsbevordering op het gebied van sociale veiligheid. Ook zetten ze campagnes in over bepaalde discriminatiethema's voor een betere bewustwording, herkenbaarheid en meldingsbereidheid van discriminatie. De gemeentelijke ambassadeurs (raadsleden) en beleidsmedewerkers zijn aanspreekpunt voor lokale signalen van discriminatie.

Jaarlijks voert Ieder1Gelijk/Stichting Vizier twee mystery calls uit bij de medewerkers van de receptie van het gemeentehuis. In 2019 waren de medewerkers beide keren in staat het verhaal te herkennen en de persoon juist door te verwijzen. Het blijft belangrijk dat zij over de juiste informatie beschikken; zij gaan dit jaar een korte bijscholing volgen. Vizier ontwikkelt momenteel een webinar daarvoor.